

Daniela Slančová (Prešov)

Štylistika slovenskej a českej bulvárnej tlače (na príklade bulvárnych denníkov *Nový čas* a *Blesk*)

✦ Кључне речи:
*tabloid, text, bulvárna
žurnalistika, štýl bulvárnej tlače.*

Основни циљ овог рада заснован је упоређивање стилова два одавно најпопуларнија словачка и чешка таблоида *Nový čas* и *Blesk*. Полазна хипотеза темељи се на емпиријском знању да су стилови ова два таблоида врло слични. Међутим, стилска анализа делова вести и чланака који се баве истом темом је доказала нашу полазну тезу.

1. Úvod

V príspevku sa na príkladoch vybraných výrazových prostriedkov pokúsime porovnať štylistiku dvoch dlhodobo najpredávanejších denníkov na Slovensku (*Nový čas*) a v Čechách (*Blesk*).

Paralelný sociálny, politický a kultúrny vývoj českého a slovenského socio-kultúrneho spoločenstva v druhej polovici 20. storočia znamenal, že inštitucionalizovanie

sociálnych činností a vzťahov a s tým spojené formovanie preferovaného spôsobu vyjadrovania a jeho normovania v jednotlivých komunikačných sférach, ktoré odrážali sociálnu diferenciaciu života oboch spoločenstiev, bolo značne podobné. Tento trend pokračuje a so vstupom do širšieho európskeho a svetového kontextu sa vedomie komunikačných (a v ich rámci hlavne registrových a žánrových) noriem viac ako predtým globalizuje.¹ Týka sa to napr. komunikačnej sféry vedy

- 1) Komunikačné normy predstavujú súbor pravidiel uplatňujúci sa v procese verbálnej komunikácie (porov. napr. Kořenský et al. 1987). Registrové normy predstavujú súhrn pravidiel na verbálnu komunikáciu v príslušných sférach makrosociálnej a mikrosociálnej interakcie (Slančová 2003). Makrosociálne aj mikrosociálne registrové normy pôsobia tak, aby sa výsledok textotvornej, štýlotvornej a štylizáčnej činnosti – text – vyznačoval historicky podmienenými očakávanými štylistickými kvalitami, resp. očakávanou mierou ich

(tzv. akademický diskurz) a zvlášť výrazne mediálnej komunikačnej sféry.

Relatívne novým spôsobom mediálnej komunikácie sa v postsocialistických krajinách po r. 1989 stáva bulvárna žurnalistika, uplatňujúca sa postupne vo všetkých typoch médií – tlači, rozhlase, televízii i internete.² Vedúcim tlačným denníkovým titulom na trhu v Slovenskej republike je *Nový čas* (NČ), na trhu v Českej republike *Blesk* (B). Sú to denníky vydavateľstva Ringier, profilujúce sa ako bulvárne tabloidy. Oba vychádzajú od r. 1992 a sú súčasťou denníkových aktivít tejto švajčiarskej vydavateľskej spoločnosti. Majú svoje regionálne mutácie a nadväzujúce tlače; oba majú svoje internetové portály: www.bleskovky.sk (*Nový čas*) a www.blesk.cz (*Blesk*).

256

2. Rozloženie komunikačných komponentov v sledovaných denníkoch

Na internetovom portáli vydavateľstva Ringier (www.ringier.sk) sa denník *Nový čas* cha-

rakterizuje ako „najčítanejší a najobľúbenejší denník pre každého. Lahké čítanie, šoubiznis, kauzy a všetko okolo nás. Vždy z pohľadu nezávislého novinára. Každý deň cez milión čitateľov“; denník *Blesk* ako „barevný deník novej doby nevyhýbajúci sa žiadnym témam a prinášajúci prehľadné aktuálne zpravodajstvá, zaujímavosti a senzace z domova i ze sveta doplnené rozsáhlým obrazovým materiálom.“ Cieľovou skupinou denníka *Nový čas* (a pravdepodobne aj *Blesk*) sú podľa toho istého portálu 20–49-roční stredoškolsky vzdelaní čitateľa pochádzajúci z miest nad 20 tisíc obyvateľov. Takáto charakteristika znamená, že značná časť populácie na Slovensku aj v Čechách si predstavu tlačenej denníkovej žurnalistiky spája práve s týmito médiami.

Denníky nemajú rovnaký formát – *Nový čas* má tabloidový formát, *Blesk* klasický, tzv. svetový formát. Oba denníky sú členené do podobných rubriek; v nami sledovanej vzorke (porov. nižšie) to boli: Téma dňa, Politika, Región Východ, Slovensko, Prominenti, Trh

prítomnosti. Naše pojmové a terminologické vymedzenie registrových noriem nadväzuje na viac-menej tradičné vymedzovanie pojmu štýlová norma v českej (porov. Čechová et al. 2003) aj slovenskej štylistike (napr. Ivanová-Šalingová 1965, Místrík 1977, najnovšie Findra 2004). Žánrové normy predstavujú súbor pravidiel na vytvorenie textu určitého typu podľa istého modelu.

- Podľa Mediálneho slovníka (www.Medialne.sk) je „bulvár časopisecký alebo novinový formát orientovaný primárne na senzácie, katastrofy a zaujímavosti zo šoubiznisu, politiky, všedného života či regiónov. Bulvár intenzívne pracuje s emóciami čitateľa, snaží sa zaujať či šokovať. Pracuje s veľkými fotografiami a výraznými grafickými prvkami. Prejav je zrozumiteľný najširším vrstvám čitateľov, často používa slang a hovorové výrazy. Vyhyba sa odborným termínom a zložitým vetným konštrukciám. Bulvárne tituly sa často predávajú za nižšie ceny ako iné periodiká.“ Bulvárna tlač je súčasťou tlače pre masu, teda periodík vydávaných pre najširšie vrstvy. Najznámejšími reprezentantmi bulvárnej tlače sú tabloidy, teda druh senzáciechtivých novín, ktoré stavajú hlavne na vizuálnej percepcii, preto v nich prevažujú obrazové prvky a aj verbálne výpovede sú vysádzané tak, aby pôsobili aj vizuálne. (porov. Stručný slovník masmediálnej a marketingovej komunikácie 2006). Tabloidy začali postupne vychádzať koncom 19. storočia. Tak napr. britský Daily Mail bol od začiatku svojho vychádzania (1896) určený pre cieľovú skupinu robotníkov a remeselníkov, ktorí nikdy nečítali komplikované The Times. Nemali na to čas, peniaze a odrádzal ich zložitý text. Preto redaktori Daily Mail texty zjednodušovali, pridávali senzácie a výrazné titulky... Daily Mail mal v podtitule Denník zaneprázdneného človeka (porov. Hudec 2006).

práce/Servis/Dom a zahrada, Šport, Zahra-
ničie, *Nový čas*, www.bleskovky.sk, v nedeľ-
nom vydaní rozšírené o Rozhovor, Zvieratá,
Príbeh, Auto-Moto, KrimiSeriál, Varenie
(NČ); Politika, Čechy/Morava, Praha, Spo-
lečnost, Servis, Sport, *Blesk*, www.blesk.cz,
v nedeľnom vydaní rozšírené o Zahraničí,
Aktuality, Téma, Fakta, Zpověď, Technika,
Zajímavost, Osud, Fotografie, Rozhovor,
Príbeh, Zvířata, Vaření, Auto-Moto (B). Oba
denníky spolupracujú vzájomnou výmenou
materiálov.

Základné žánrové zameranie predstavuje
v oboch denníkoch spravodajstvo rozličného
typu. Uplatňuje sa žáner správy v podobe
noticky, jednostĺpca, rozšírenej (beletri-
zovanej) správy, citátovej správy, reportu,
minimálne sa vyskytujú iné žánre, napr.
rozhovory, príbehy; väčšia žánrová pestrosť
je len v nedeľnom vydaní. *Nový čas* má aj
pravidelnú rubriku Komentár, a to aj v rámci
rubriky Šport. Žánrovo je to však skôr glosa,
resp. súbor glos ako klasický komentár. Je to
spravodajstvo bulvárneho typu, ktoré rešpek-
tuje obidva modely spravodajského postupu
(pozri McQuail 1999: 306): (I) udalosti →
spravodajské kritériá → správa → záujem. Ide
o základný postup, na základe ktorého médiá
zhromažďujú objektívne správy o vybraných
udalostiach a verejnosť odpovedá či neodpo-
vedá pozornosťou a záujmom; (II) záujem
→ spravodajské kritériá → udalosti → správa.
Pri tomto postupe na začiatku stojí skúsenosť
s tým, čo upúta pozornosť verejnosti. Táto
skúsenosť prispieva k pomerne stálemu a
trvalému súboru spravodajských kritérií a
udalosti sú uznané za hodné pozornosti pre
spravodajstvo len vtedy, ak vyhovujú týmto

kritériám výberu. Písanie správ sa tak ori-
entuje ani nie tak „skutočnými“ želaniami
a potrebami publika či snahou reflektovať
„skutočný“ svet udalostí, ale skôr vlastný-
mi požiadavkami organizácie a rutinnou
praxou.³

Komunikačné komponenty mediálnej
komunikácie sú teda stanovené tak, že štýlo-
vé a stylistické kvality realizujúce sa v oboch
denníkoch by mali byť podobné.

257

3. Hypotéza

Na základe empirie sme stanovili hypotézu,
že štýlové a stylistické kvality realizujúce sa
v textoch oboch denníkov sú výrazne podob-
né. Napriek tomu štýl denníka *Blesk* je preda-
len o niečo „bulvárnejší“, teda markantnejší
v zmysle uplatnenia vyššej miery výrazu,
vyššej miery negatívnej konotácie a negatív-
nej expresivity; celková tendencia k nižšie-
mu štýlu (hovorovosti) je v denníku *Blesk* o
niečo výraznejšia než v *Novom čase*.

4. Overovanie hypotézy

Hypotézu sme overovali na vybranej vzorke
oboch denníkov v čase od 21–27.2.2007. vo
východoslovenskej (NČ), resp. pražskej (B)
mutácii, a to v troch vybraných ukazova-
teľoch:

- analýza titulkov, resp. titulkových
blokov

Titulky sme na analýzu vybrali preto,
lebo predstavujú graficky najvýraznejšiu
časť textu denníkov, zaberajú značný priestor
novinovej strany a často sú jediným textom,

3) Medzi základné spravodajské hodnoty sa začleňujú napr.: aktuálnosť, nezvyčajnosť, závažnosť,
prominentnosť, dôsledky, prekvapenie, konflikt, súznenie, negatívnosť, identifikácia,
jednoznačnosť, kontinuita, úspech, dramatickosť, známosť, ľudský záujem; ako aj to, či správa
obsahuje tzv. lákavé prvky, ako sú záhada, dobrodružstvo, napätie, dráma, romantika, sex,
konflikt, bohatstvo, štatút elity (celebrity), irónia, humor (porov. Hlavčáková 2001: 84–86).

ktorý sa stáva východiskom čitateľskej percepcie.⁴

- analýza predikátov v uvádzacej reči k citátovým častiam textu

Tento ukazovateľ, naopak, je diskretnejším, hoci frekventovaným výrazovým prostriedkom. Dnešný mediálny register je výrazne dialogizovaným a intertextuálnym registrom, a to aj v tlačenom spravodajstve, ktoré sa vyznačuje vysokým výskytom citátov a parafráz, zväčša uvádzanými uvádzacou vetou.

- porovnanie štylistiky textov spracúvajúcich tú istú tému

Obidva denníky využívajú agentúrne správy, ktoré si podľa svojich potrieb upravujú, využívajú aj vlastných spravodajcov a

výmennu materiálov. Práve v takýchto textoch, ktoré spracúvajú tú istú tému, možno vo vzájomnom porovnaní najpreukaznejšie vidieť štýlové zameranie periodika.⁵

4.1. Štylistika titulkov

Analýze sme podrobili titulkové bloky⁶, t. j. samotné titulky, ako aj titulky v spojení s nadtitulkami, podtitulkami a jednotlivé kombinácie, ktoré sa v rámci titulkových blokov vyskytli.

Kvantitatívne údaje o počte titulkov a dĺžke titulku v slovách (NČ – 6,59 slova; B – 6,12 slova) sú v oboch denníkoch veľmi podobné, ba v celkovom počte titulkov dokonca takmer zhodné (porov. tabuľky 1, 2).

258

Tabuľka 1: Počet titulkových blokov

Počet titulkových blokov	21. 2. 2007.	22. 2. 2007.	23. 2. 2007.	24. 2. 2007.	25. 2. 2007.	26. 2. 2007.	27. 2. 2007.	Spolu
Nový čas	73	72	73	76	50	62	71	477
Blesk	68	74	72	73	64	64	64	479

Tabuľka 2: Počet slov v titulkových blokoch

Počet slov v titulkových blokoch	21. 2. 2007	22. 2. 2007	23. 2. 2007	24. 2. 2007	25. 2. 2007	26. 2. 2007	27. 2. 2007	Spolu
Nový čas	435	468	487	438	373	502	440	3143
Blesk	397	398	512	442	389	399	393	2930

- 4) V súvislosti s tabloidovými novinami sa uvádza, že „sa ani tak nečítajú, ako prezerajú“ (Stručný slovník masmediálnej a marketingovej komunikácie 2006: 121).
- 5) Štýl chápeme ako individualizovaný spôsob verbálnej interakcie (porov. Slančová 2003), daný výberom a usporiadaním tematických jednotiek, jazykových a mimojazykových znakov, pričom štýl periodika je v našom chápaní skupinovým individuálnym štýlom (porov. Slančová 2007).
- 6) Nevenoval sme sa analýze grafiky titulkov.

Podobné štylizračné tendencie titulkových blokov v oboch denníkoch možno odvodiť zo snahy o rešpektovanie základných spravodajských hodnôt, čím sa prejavuje globalizačná tendencia uplatňovania registrovej a žánrovej normy. Tak napríklad spravodajská hodnota tzv. ľudského záujmu (human interest)⁷ sa prejavuje v uplatňovaní príbehových titulkových blokov, pri ktorých narastá šírka výrazu. Titulok vyjadruje nielen ústrednú tému/témy správy, ale postupne ju rozširuje o detaily a obsahuje aj hodnotiace prvky. Čitateľovi tak navyše skutočne stačí, ak z celého spravodajského textu prečíta iba titulok, navyše, ak je text sprevádzaný fotografiou s popiskami. Porov. titulkové bloky (I)–(IV), ktoré spája aj využitie irónie:

- (I) Namiesto zvitania s najbližšími počúvali vojaci prejavy, dychovku a hodinu mrzli na letiskovej ploche. Od premiéra dostali praktické „ploskačky“

Návrat z Iraku:

Vojakov vítal Fico, rodiny k nim nepustili! (NČ)

- (II) Premiéra Topolánka za zdvižený prostredník nepotrestajú
Vulgárni gesto tak v Českej republice znamená: Jsi jednička
Doporučení: Až takto budete chtít ocenit kolegu nebo šéfa, pro jistotu mu řekněte, že jednáte jako premiér
Potrestají-li vás přesto za to, požádejte o pomoc Topolánka (B)

- (III) Pri predvážzacej akcii v škole našli colníci u učňa drogy. Odviedli ho policajti. Hrozia mu tri roky basy

To je smola: Pes mu našiel marihuanu (NČ)

- (IV) Tragédie v nemocnici
Důchodce chtěl nejspíš ukončit trápení své ženy
Lékař střílel manželku a pak sebe (B)

Ďalšie podobné štylizračné tendencie možno nájsť v rutinnom posilňovaní faktickosti titulkov číselným uvádzaním údajov o veku osôb, ktorých sa titulky dotýkajú, v zátvorke. Takéto informácie môžu byť relevantné napr. vo vzťahu k deťom, keď sa údaj o veku v spojení so samotnou správou stáva prostriedkom zvyšujúcim markantnosť výrazu, realizujúc tak spravodajskú hodnotu závažnosti, dôsledkov, prekvapenia, príp. pri informáciách o úmrtí – porov. príklady (V) a (VI), irelevantným je však zvyčajne vo vzťahu k dospelým osobám (VII), (VIII), resp. k zvieratám (IX):

- (V) Podrezala dcéru Nikolku (8) Kolaps na súde! A na rukách mala putá... (NČ)

- (VI) Kačka (12) Tak tragický osud Má rakovinu Nemá kde bydlet Přišla o nohu (B)

- (VII) Alena Heribanová (51) Stala sa anjelom detí (NČ)

- (VIII) Vendula Svobodová (35) Kšeft za půl milionu (B)

- (IX) Tygr Asík (+19) uhynul (B)

V obidvoch novinách je frekventovaná štylizácia, keď sa objekt správy pomenúva krstným menom, deminutívom alebo hypokoristikom, čím sa skrakuje sociálna vzdialenosť (a rešpektuje spravodajská hod-

7) „Príbeh zo života, o ľudských osudoch, ktorý akoby bol vyzroprávaný z príjemcovho pohľadu“ (Hlavčáková 2001: 85).

nota súznenia) medzi novinami, čitateľmi a objektom správy:

- (x) Špinavý útok na Anetu – Zrútila sa!
(NČ)
(xI) Podrezala dcéru Nikolku (8)
Kolaps na súde! A na rukách mala
putá... (NČ)
(xII) Britney a Justin znovu spolu? (B)
(xIII) Nikolka: Tati, proč mě máma
podřízla? (B)

260

Aj miera expresivizácie titulkov pomocou štylisticky príznakových slov, napr.: deminutíva – *bábätko, vtáčik* (NČ), *chlapec, sestřičky* (B); citoslovca (len v NČ: *au au au, uff*), hovorové slová – *flek, košovka, kšeft* (NČ), *buráky, kšeft, mejdan, šichta, špitál* (B), slangové slová – *jóbovka* (NČ), *národák* (B), pejoratíva – *basa, chrapůň, pitka* (NČ), *bručoun, darebák, křupan* (B), okazionalizmy – *Ficovláda* (NČ), *zapletalky* (B) je veľmi podob-

ná: pomer štylisticky neutrálneho slova a štylisticky príznakového slova v titulkových blokoch je v oboch prípadoch 1 : 0,2.

Titulkové bloky *Nového času* a *Blesku* sú si podobné aj ďalšou štylistickou kvalitou, dramatismom. Rutinná dramtizácia sa dosahuje využitím interpunkcie, a to tak izolovaných interpunkčných znamienok, ako aj ich kombináciou. Celkový počet najfrekvencovanejších interpunkčných znamienok (tabuľka 3)⁸ je znova v oboch denníkoch vzácnne vyrovnaný: v *Blesku* sa za sledované obdobie vyskytlo 93 výkričníkov a 44 otáznikov; v *Novom čase* 90 výkričníkov a 40 otáznikov. Obidve znamienka operativizujú a dramtizujú text titulkov, výkričníky expresivizujú aj v podstate vecné titulky.

- (xIV) Japonci objavili milión rokov
staré žraloky – a sivé! (NČ)
(xV) Nejdelsší tunel prošíkovoal Vítkov!
(B)

Tabuľka 3: Počet interpunkčných znamienok v titulkových blokoch

Interpunkčné znamienka	!	?	&	:	...	„“	-	=	!!
Nový čas	43	32	0	28	7	7	3	0	4
Blesk	61	34	1	28	5	16	1	1	1

Interpunkčné znamienka	txt : txt !	txt : txt ?	txt ? txt !	txt ! txt !	txt ! txt ?	txt : txt !!	txt ! txt !?	... !
Nový čas	36	7	0	0	0	0	1	1
Blesk	17	2	7	1	1	1	0	1

Tabuľka 4: Jednoduchá a kombinovaná interpunkcia v titulkových blokoch (v%)

	Interpunkcia celkovo	Interpunkcia jednoduchá	Interpunkcia kombinovaná
Nový čas	39,7	25,2	14,5
Blesk	40,1	30,5	9,6

8) Skratka txt znamená text titulku.

Rozdiel sa však ukázal v zastúpení jednoduché a kombinovanej interpunkcie, teda keď sa v titulkovom bloku vyskytuje viacero interpunkčných znamienok (okrem čiarky) (tabuľka 4). Badateľné je to hlavne v zastúpení tenzívno-detezívneho titulku/titulkového bloku v *Novom čase*, v ktorom sa spája dvojbodka a výkričník, resp. detenzívno-tenzívneho titulku/titulkového bloku so spojením dvojbodky a otáznika. Hlavne v prvom prípade ide v NČ o rovnako obľúbený titulok ako titulok s výkričníkom. Takýto spôsob štylizácie dialogizuje titulok a je percepčne o niečo náročnejší než štylizácia s izolovaným výkričníkom:

(xvI) Nové zábery prezidenta

Kennedyho pred atentátom: A o pár minút ho zabili! (NČ)

(xvII) Prokleté šaty: Krainová také tēhotná (B)

Mierny rozdiel medzi štylizáciou titulku v NČ a B je badateľný v zastúpení titulkov s negatívnou konotáciou. V obidvoch novinách je ich viac než polovica, čím sa rešpektuje spravodajská hodnota negatívnoš, no v NČ ich je v priemere o niečo menej než v B (tabuľka 5).

Takmer úplne rovnaké je percentuálne zastúpenie slov s negatívnou konotáciou

v titulkových blokoch. V NČ je celkový počet slov s negatívnou konotáciou 373 (11,86 % zo všetkých slov v titulkových blokoch), v B je celkový počet slov s negatívnou konotáciou 347 (11,84 % zo všetkých slov v titulkových blokoch). Najfrekventovanejšie slová s negatívnou konotáciou (frekvencia 3 a viac) zaberajú v NČ 41% všetkých slov s negatívnou konotáciou, v B je to 36 %, teda variabilita slov s negatívnou konotáciou je väčšia. V *Blesku* sú vo väčšom zastúpení slová s negatívnou konotáciou s vyššou mierou sily výrazu. Vyšší počet slov napr. zo sémantického poľa *smrť* je iste zapríčinený aj výskytom žurnalisticky zachytávaných udalostí, nič to však nemení na štylistickom efekte ich titulkového spracovania (tabuľka 6).⁹

V rozložení titulkov s negatívnou konotáciou v porovnateľných rubrikách oboch denníkov (tabuľka 7) je badateľná rozdielna tendencia v tom, že kým v *Novom čase* sa štylizácia s negatívnou konotáciou sústreďuje skôr na „klasické“ bulvárne témy, resp. časti novín: titulnú stranu, na ktorej sú v *Novom čase* len titulky (*Blesk* má na prvej strane aj plné texty), poslednú stranu s rozličnými zaujímavosťami a rubriku venovanú domácim aj zahraničným celebritám, v *Blesku* sú to hlavne texty z politiky a domáceho života.¹⁰

261

Tabuľka 5: Počet titulkových blokov s negatívnou konotáciou

Titulkové bloky s negatívnou konotáciou	21. 2. 2007	22. 2. 2007	23. 2. 2007	24. 2. 2007	25. 2. 2007	26. 2. 2007	27. 2. 2007	Spolu	%
Nový čas	40	43	37	45	26	38	45	274	57
Blesk	43	47	40	44	41	45	36	296	62

9) Zhodné slová sú zvýraznené tučným písmom.

10) O celkovej bulvarizácii českých médií porov. Pácl 2005, napr.: „Postupující bulvarizace českých médií tak poskytuje veřejnosti o naši politice stále nepříznivější obraz...“ (157).

Tabuľka 6: Slová s negatívnou konotáciou v titulkových blokoch

Nový čas	Počet slov	Blesk	Počet slov
kradnúť/okradnúť/ukradnúť/ vykradnúť/zlodej/lupič/lúpež	20	smrt/zemrieť/umírat/mrtvý/mrtvola	20
smrť/zomrieť/úmrtie/mŕtvy	13	zabíť (se)/zabijet/zabiják/usmrtiť	10
súd/sudca/rozsudok	8	bít/bitka/zbít/rvačka	9
biť(sa)/bitka/bitkár/zbiť/zbitý	7	krásť/okrásť/zloděj(ka)	9
prísť o...	6	boj/bojovať	5
šok/šokovaný/šokujúci	6	opíjet se/opilý/opilec	5
útok/útočník	6	rakovina	5
zabíť/zabíjať/zabijak	6	(s) (u)hoieť	5
(z)horieť/oheň/požiar/podpáliť	6	skandál(ní)	5
basa	5	střílet/střelit/střílejší	5
droga/marihuana	5	utéct/útěk	5
hrozba/hrozit'	5	vraždit/vražda/vrah	5
zraziť/zrážka	5	bát se	4
falošný	4	prohrávat/prohra	4
choroba	4	sebevrah/sebevražda	4
krach	4	sražit	4
obviniť/obvinený/obvinenie	4	falešný	3
polícia	4	hrozit	3
rozvod	4	kyselina	3
škandál(ny)	4	peklo/pekelný	3
štrajkovať/štrajk/štrajkujúci	4	podvést/podvod	3
vyhodit'/vyhadzov	4	přijít o...	3
kauza	3	úplatek/Úplatek	3
nemocnica	3		
proti	3		
ŠTB	3		
tajný	3		
tragédia/tragický	3		
zmiznúť	3		

Tabuľka 7: Titulkové bloky s negatívnou konotáciou (v %) v jednotlivých rubrikách

	Titulná strana	Politika	Región /Slovensko Praha/ Čechy/ Morava	Prominenti Společnost	Šport Sport	www
Nový čas	94	56	66	53	50	37
Blesk	65	76	71	32	48	28

Jemný rozdiel v štylistickej kvalite titulok v sledovaných denníkoch je badateľný aj vo výskyte slov s pragmatickým príznakom cudzieho pôvodu.¹¹ Celkový počet slov s príznakom cudzieho pôvodu je v *Novom čase* 332 (10,6% zo všetkých slov v titulkových blokoch), v *Blesku* 259 (8,8% zo všetkých slov v titulkových blokoch). Miera štylistickej exkluzivity je tak v *Novom čase* o niečo vyššia.

4.2. Analýza predikátov v uvádzacej reči k citátovým častiam textu

Táto analýza sa zamerala na štylistiku menej nápadného výrazového prostriedku. S cieľom zachytiť spôsob uvádzania citátov sme vyexcerpovali všetky predikáty spomínaných citátových častí v troch vydaniach *Nového času* aj *Blesku* (21, 24, 27. februára 2007) a rozdelili ich do nasledujúcich skupín

(porov. Nemcová, 1990, Sokolová, 1995): (a) komunikatívne predikáty, ktoré označujú komunikatívne procesy, ústne aj písomné rozličného typu, v ich rámci sme osobitne sledovali komunikatívne slovesá s pragmatickým príznakom a komunikatívne slovesá s vyjadrením postoja a hodnotenia k citátu, ktorý sprevádzajú; osobitne sme zachytávali komunikatívny predikát s doplnením objektovým a spôsobovým; (b) kognitívne predikáty, ktoré označujú vnútorné procesy myslenia a poznávania; (c) emotívne predikáty označujúce citové vzťahy a (d) zmyslové predikáty označujúce stavy zmyslového vnímania, príp. (e) iné zväčša širšie rozvité spôsoby uvedenia citátu. Porovnávali sme celkové zastúpenie uvádzacích predikátov, ako aj ich uplatnenie v jednotlivých porovnateľných rubrikách sledovaného súboru (tabuľky 8, 9, 10, 11).

263

Tabuľka 8: Slová s príznakom cudzieho pôvodu v titulkových blokoch (% z celkového počtu slov)

	21. 2. 2007	22. 2. 2007	23. 2. 2007	24. 2. 2007	25. 2. 2007	26. 2. 2007	27. 2. 2007	Priemer
Nový čas	7	13	9	7	12	12	12	10,28
Blesk	8	10	10	9	9	9	7	8,85

Tabuľka 9: Počet uvádzacích predikátov

	Nový čas	Blesk
Počet uvádzacích predikátov	179	220
Počet typov uvádzacích predikátov	59	99
Index opakovania	3,03	2,22

11) Pri zachytávaní slov s príznakom cudzieho pôvodu sme sa riadili ich výskytom v Slovníku cudzích slov (1997), ktorý je prekladom Akademického slovníka cizích slov (1995).

Tabuľka 10: Najfrekvencovanejšie slovesá v uvádzacích predikátoch

Nový čas			Blesk		
Sloveso	Počet	% zo všetkých predikátov	Sloveso	Počet	% zo všetkých predikátov
povedať/hovoriť	40	22,9	říct/říkat	45	20,5
dodať/dodávať	15	8,6	dodať/dodávať	22	10
tvrdiť	13	7,4	uvést	11	5
uviesť	7	4	prohlásit	8	3,6
potvrdiť	7	4	přiznat/přiznávat	8	3,6
prezradiť	7	4	vysvětlit/vysvětlovat	8	3,6
vysvetliť/vysvetľovať	6	3,4	potvrdit/potvrzovat	5	2,3
vyhlásiť	5	2,9	prozradit/prozrazovat	5	2,3

264

Tabuľka 11: Uvádzacie predikáty v jednotlivých rubrikách

Predikát	Politika		Región/ Slovensko Praha/Čechy/ Morava		Prominenti Společnost		Šport Sport	
	Nový čas	Blesk	Nový čas	Blesk	Nový čas	Blesk	Nový čas	Blesk
Počet predikátov	14	14	58	65	36	44	48	55
komunikatívne	9	11	35	41	14	17	34	20
komunikatívne s pragmatickým príznakom	1	2	9	2	4	4	2	5
komunikatívne + doplnenie (objektové)	3	1	4	5	2	7	1	0
komunikatívne + doplnenie (spôsobové)	1	0	4	6	3	1	1	4
komunikatívne s vyjadrením postoja			4	6	1	4	3	9
komunikatívne s pragmatickým príznakom + doplnenie (objektové)					0	2		
komunikatívne s pragmatickým príznakom + doplnenie (spôsobové)					2	0		
komunikatívne s vyjadrením postoja + doplnenie (spôsobové)					1	0		
kognitívne			2	3	1	3	3	4
emocionálne			0	2	5	4	4	12
zmyslové							0	1
iné (rozvinuté)					3	2		

Ukázalo sa, že využitie, a teda aj štylistická hodnota najfrekvencovanejších slovies v uvádzacích predikátov (s frekvenciou 5 a viac) je v oboch denníkoch vyrovnaná. Sú to všetko komunikatívne slovesá, resp. komunikatívne slovesá s pragmatickým príznakom a vyjadrením postoja k uvádzanému citátu. Celkovo má však *Blesk* oveľa pestrejší repertoár uvádzacích predikátov s nižším indexom ich opakovania.¹² Na druhej strane, v *Novom čase* sa možno stretnúť s vyšším zastúpením adverbálne doplnených predikátov, ktoré bližšie určujú vnútorný kontext uvádzaných citátov: NČ: *povedať roztráseným hlasom/tichým hlasom/nesmelo/šťastná, dodať šťastná, dodávať s úsmevom, konštatovať obdivne, odpovedať stroho, opisovať so smiechom, potvrdiť nepriamo, prezradiť úprimne, priznávať šťastný, tvrdiť nešťastný; vysvetliť s radosťou, zhodnotiť slovami; B: dodať smutne/s úsmevom, priznávať s úsmevom, říkať s úsmevom, vysvetliť dôrazne, zářit spokojeností, žadonit smutne. Pri porovnávaní jednotlivých rubriík sa ukázalo, že v rubrike Politika, resp. Regiión Východ Slovensko (*Nový čas*) a Praha-Čechy/Morava (*Blesk*) je štylistika uvádzacích predikátov v podstate zhodná v oboch novinách; v rubrike Prominenti (*Nový čas*) a Spoločnosť (*Blesk*) je vyššia miera subjektívno-zážitkového hodnotenia prítomná v *Novom čase*, no na druhej strane v rubrike Šport/Sport je pomer obrátený v prospech novín *Blesk*.*

Najfrekvencovanejšie predikáty v denníku NČ sú takmer úplne zhodné s predikátmi v nebulvárnych slovenských denníkoch (porov. Slančová 2005). Výnimku tvorí

len predikát obsadený slovesom *prezradiť*, vyskytujúci sa medzi najfrekvencovanejšími predikátmi tak v denníku *Nový čas*, ako aj *Blesk*. Sloveso *prezradiť*, komunikatívne sloveso s pragmatickým príznakom (pragmaticko-informatívne sloveso – porov. Nemcová 1990: s 112 s významom „vyjaviť niečo tajné, resp. dať najavo – porov. Krátky slovník slovenského jazyka) podčiarkuje vedomie odkryvania faktov, odhalovania skrytého, čo je v súlade s bulvárnym zameraním média. Podobne je to so slovesom *priznať/priznávať* v denníku *Blesk*. V denníku *Blesk* sa tak medzi najfrekvencovanejšími uvádzacími predikátmi nachádzajú dve „bulvarizujúce“ slovesá.

4.3. Porovnanie štylistiky textov spracúvajúcich tú istú tému

Tretiu porovnávaciu sondu zameriame na štylistickú interpretáciu textov spracúvajúcich rovnakú tému. Vybrali sme ich náhodne z databázy skúmaných textov. Pôjde o texty, ktoré (a) majú z hľadiska slovenskej a českej reality irelevantný charakter, sú z rubriky Šport/Sport, a ktoré (b) spracúvajú „slovensko-českú“ tému (slovenský lekár v Čechách) a sú z rubriky Téma dňa (*Nový čas*) a Čechy/Morava (*Blesk*).¹³

(I)

Nový čas	Blesk
21. 2. 2007, s. 34	21. 2. 2007, s. 17
<i>Mourinho sa vracia</i>	Plivnou zase na <i>Mourinha</i> ?

- 12) Index opakovania uvádzacích predikátov v NČ v porovnaní s indexom ich opakovania v iných slovenských denníkoch (mienkotvorné Pravda – 3,06, Sme – 4,13, regionálny Korzár – 2,41, špecializovaný Šport – 1,81, porov. Slančová 2005) ukazuje na neutrálnejší spôsob uvádzania citátov v porovnaní s denníkom *Blesk*.
- 13) Fakty, ktoré ú v oboch textoch rovnaké, sú zvýraznené podčiarknutím, expresivizujúce časti textu sú zvýraznené kurzívou, odlišne štylizované, no faktovo totožné informácie sú zvýraznené tučným písmom.

Texty sa venujú futbalovej Lige majstrov, konkrétne súčasnému trénerovi futbalového klubu Chelsea Londýn Josému Mourinhovi, ktorý so svojím klubom má odohrať zápas vo svojom predchádzajúcom pôsobisku, kde v sa v prvom zápase stal predmetom inzultácie zo strany fanúšika. Tento fakt pôsobí ako zaujímavosť s miernym nádychom senzačnosti, teda pre tabloidné noviny je to vhodná téma s možnosťou rešpektovať spravodajské hodnoty prominentnosť (známy tréner), konflikt, negatívnosť, kontinuita, dramatickosť (predchádzajúca inzultácia). Titulok *Nového času* je ikonický a informačno-faktický (oznamovacia modálnosť titulkovej vety, proprium *Mourinho* v nominatíve singuláru, fakt návratu je vyjadrený dynamicky – slovesom. Titulok v *Blesku* je operatívny (opytovacia modálnosť titulkovej vety) s miernym oslabením faktickosti (proprium *Mourinha*

je v predložkovom akuzatíve singuláru, fakt návratu je vyjadrený nepriamo adverbium *zase*). Navyše, konkretizuje sa motív inzultácie (*plívnu*), čím sa aktivizuje štylistická kvalita markantnosti a sily výrazu.

Chelsea zavíta do Porta, v Barcelone súboj posledných víťazov futbalovej Ligy majstrov

Podtitulok, ktorý je iba v NČ, znamená posilnenie faktickosti výrazu.

Bratislava Praha (čTK)
Ide domov!

Prvá veta perexu v NČ zopakuje informáciu o návrate so spresnením (*domov*), pričom posilňuje naliehavosť výpovede rutinným využitím výkričníka.

Z dnešnej ponuky úvodných osemfinálových zápasov futbalovej Ligy majstrov púta návrat trénera londýnskej Chelsea José Mourinha do Porta. Rovnako zaujímavý však bude aj súboj posledných dvoch víťazov súťaže na Nou Campe.

Ostře sledovaný ze čtyř dnešních soubojů fotbalové Ligy mistrů bude především návrat trenéra Chelsea Josého Mourina na stadion Porta, s nímž ovládl Ligu mistrů v roce 2004.

Perex NČ je menej expresívny v porovnaní s prvou vetou tela správy v *Blesku* (sloveso *púta* oproti hodnotiacemu *ostře sledovaný*;

neutrálny výraz *zápasov* oproti slovu s negatívnejšou konotáciou *soubojů*).

Mourinho vie, že v bývalom pôsobisku to nebude mať jednoduché.

Hned na podzim, jakmile převzal žezlo v Chelsea, se s Portem utkal v základní skupině soutěže šampionů a v domácím zápase se na jeho hlavu snesl plivanec portského fanouška. Kontroverzní kouč je na podobné reakce divokého portugalského publika připraven i nyní.

Oproti všeobecnému konštatovaniu NČ (*nebude to mať jednoduché*) B detailizuje a na báze faktických údajov explikuje tému

pluvanca (markantnosť, sila výrazu), štylizujú zároveň pomocou hodnotiaceho atribútu *divoký* a publicizmu *převzal žezlo*.

„Sú dve skupiny ľudí v Porte. Tí, čo chápú, že som ako profesionál potreboval po výhre v LM novú výzvu a privítajú ma potleskom. A potom tí, ktorí to nepochopili – a oni ma vypískajú. Mojim hráčom pred zápasom poviem: „Porto sa musí báť viac nás ako my jeho.“ V drese Porta by mal nastúpiť aj slovenský reprezentant Marek Čech.

„V Portu jsem byl za hvězdu. Od lidí, kteří nezapoměli na moji práci pro klub, čekám aplauz a velké privítání, dokonce možná ovace vstoje. Od těch, kteří zapomněli ty dva roky, očekávám vypískání, možná dokonce doprovázené inzultací. Ale já jsem nyní přijel do Porta hrát fotbal a nic jiného,“ prohlásil včera Mourinho.

V citáte Josého Mourinha sa realizuje rozdielna intencia: NČ smeruje k ikonickosti (zámená 3. osoby v nominatívne *tí, oni* a celková intencia smerujúca viac k mužstvu), B k operatívности (od 1. osoby singuláru *čekám* a genitívne od vyjadrenie *od ľudí, od tých* a celková tendencia smerujúca viac k osobe trénera). V NČ je štylisticky posilnená faktickosť výrazu (napr. aj skratkou LM), v B subjektívnosť výrazu (v NČ sa v citáte vyskytuje 1. osoba sg. 2-krát, v B 4-krát, frazéma *jsem byl za hvězdu* v B). Na druhej strane, v *Blesku*

sa text objektivizuje, no je to v rámci citátu, spomínaný motív pluvania prostredníctvom pojmového slova *inzultací*. V NČ je o jednu informáciu (o slovenskom hráčovi) viac.

V celkovom štýlovom postoji k spracovanej téme je v denníku *Blesk* viditeľný mierny posun k vyššej markantnosti vzhľadom na silu výrazu, čím sa zvyšuje negatívnosť, dramatickosť a celková senzačnosť. Tým sa text posúva štylisticky nižšie a stáva sa bulvárnejším.

267

(II)

Nový čas
23.2.2007

Doktor Úplatek odignoroval **súd** kvôli **chorobe** A sám sa chystal do služby! Prichytený!

Blesk
24.2.2007

Pro slovenskou **justici** je **marodem**, ale pro českého zaměstnavatele *fit* „*Doktor Úplatek*“ jezdí sanitkou v Ostravě!

Štylizácia titulkov je v oboch textoch porovnateľná – oba sú postavené na žurnalistickom pomenovaní (*Doktor Úplatek*), ktorý česká tlač prebrala zo slovenskej, čo naznačuje dôsledným používaním úvodzoviek, a na zvýraznení senzačnosti pomocou výkričníka. V NČ o niečo výraznejšie, použitím dvoch výkričníkov a jednoslovnej mennej jednočlennej vety (*Prichytený!*). Okrem

toho sa v oboch titulkoch využíva kontrast (choroba – práca). Štylizácia titulku v B je však hovorovejšia (*je marodem, fit*), hoci sa v ňom používa aj pojmové slovo s príznakom cudzieho pôvodu (*justici*), čo len zvýrazňuje štylistický kontrast medzi vyšším a nižším. V tomto smere je titulok v NČ neutrálnejší (*odignoroval, súd, kvôli chorobe*).

Bratislava

Ortopéd Pavol Patro (52), ktorý podľa obžaloby počas štyroch rokov zobral od pacientov „**všimné**“ v celkovej výške jeden milión korún, sa aj včera **vyhol spravodlivosti**. Namiesto účasti na súde, ktorý ho mohol definitívne **poslať za mreže**, **odfaxoval potvrdenie o svojej práceneschopnosti**. Prekvapením však bolo, že tak veľmi chorý doktor sa podľa našich informácií chystal **včera odkrútiť si svoju službu v ostravskej záchranke**.

Ostrava

Skandál! Na záchrance v Ostravě jezdí „Doktor Úplatek“! Trenčínský ortoped Pavol Patro (52), kterého na Slovensku berou za **stělesnění korupce**, se v tichosti uchýtil v Česku. Navíc asi **podvedl** slovenskou **justici**. K soudu místo sebe **poslal papír o nemocenské**, ale pro novou práci je úplně **fit**.

268

Telo článku v B sa začína informáciami, ktoré spravodajskú udalosť zasadujú viac do českého kontextu (*trenčínský*; „Doktor Úplatek“; *uchytil v Česku*), v NČ je o jednu informáciu viac, pričom sa zdôrazňuje relevantnosť daných informácií (*podľa obžaloby, podľa našich informácií*). Štylizácia B je o niečo hovorovejšia a expresívnejšia (NČ: ironizujúce použitie žartovného slova¹⁴ „*všimné*“ v úvodzovkách oproti pojmovému

slovu s príznakom cudzieho pôvodu *korupce*, irónia *tak veľmi chorý doktor*, frazémy *poslať za mreže, odkrútiť si službu*; B: *skandál*, hyperbola *stělesnění korupce*, frazéma *je fit*, výkričníky; hlavne však neutrálnejšie vyjadrenie NČ *vyhol sa spravodlivosti* oproti markantnejšiemu B *podvedl justici* a pojmové NČ *odfaxoval potvrdenie o svojej práceneschopnosti* oproti hovorovému B *poslal papír o nemocenské*).

O flek primára **ortopédie** v Trenčíne prišiel Patro pre porušenie pracovnej disciplíny. Špeciálny súd ho vlni v júni poslal za korupciu na 3,5 roka do basy. Okrem toho, že má *ísť za mreže*, si ako lekár po odsedení trestu „neškrtné“ ďalších šesť rokov. Jeho advokát sa však proti rozsudku odvolal na Najvyšší súd. A včera sa naň *Doktor Úplatok* mal dostaviť osobne.

O místo primáře **špitálu** v Trenčíne přišel a Speciální soud ho poslal na tři a půl roku do basy. **Zakázali** mu lékařskou praxi na šest let. Odvolal se k nejvyššímu soudu.

Štylizácia tejto časti textu je v oboch deníkoch veľmi podobná, no s vyššou mierou hovorovosti v NČ. Na začiatku prvej vety NČ *O flek primára ortopédie v Trenčíne* je hovorové slovo *flek* a pojmové slovo *ortopédie*; v prvej vete B *O místo primáře špitálu v Trenčíně* je to presne naopak: neutrálne slovo *o místo*, hovorové slovo *špitálu*. V oboch novinách sa využíva hovorové expresívne

slovo *do basy*. V NČ je navyše hovorovejšie vyjadrenie pomocou frazémy *ísť za mreže, po odsedení trestu*, žurnalizmus *Doktor Úplatok* a hlavne subštandardné vyjadrenie *ako lekár... si „neškrtné“ ďalších šesť rokov* oproti B *zakázali mu lékařskou praxi na šest let*. Pojmovosť vyjadrenia NČ zvyšuje vyjadrenie číslovky zachytávajúcej dĺžku trestu pomocou číslice (3,5) oproti B slovom (*tři a půl roku*).

14) Podľa štylistického kvalifikátora v Krátkom slovníku slovenského jazyka (1997).

Doktor Patro však ochorel. Advokátovi ešte ráno **odfaxoval potvrdenie o práceneschopnosti**, ktoré mu vystavil lekár z Ostravy. Podľa neho doktor Patro **zvracal, potrebuje pokoj a musí dodržiavať** stanovenú diétu. Potvrdenie o „péenke“ včera advokát predložil aj senátu Najvyššieho súdu. Keďže **Patro** trval na svojej účasti na pojednávaní, **súd sa odročil** na 22. marca.

Ve štvrtok na odvolací řízení **nedorazil. Nafaxoval neschopenku od lékaře z Ostravy. „Potřebuje klid a musí dodržovat** léčebný režim s dietou“, tlumočil jeho advokát bratislavskému soudu. **Proces byl odročen.** Stejný den přitom **„Doktor Úplatek“** vyrazil v sanitce **zachraňovat lidi.**

Táto časť je, naopak, štylizovaná hovorovejšie v *Blesku*: faktické **NČ** *odfaxoval potvrdenie o práceneschopnosti, ktoré mu vystavil lekár z Ostravy* oproti hovorovejšiemu **B** *nafaxoval neschopenku od lékaře z Ostravy*. V **NČ** sa využíva markantné *zvracal* a hovorový výraz „*péenka*“ uvedený úvodzovkami, v **B** sú to výrazy *nedorazil, vyrazil zachraňovat lidi, „Doktor Úplatek“*. Oproti spomínanému

žurnalizmu v *„Doktor Úplatek“* **NČ** dôsledne v tejto časti textu štylizuje pomocou neutrálneho *doktor Patro*, resp. mierne dehonestujúceho *Patro*. Okrem toho, kým v **NČ** sa v predchádzajúcom texte hovorí, že doktor sa chystal do služby, v **B** sa využíva posunutý fakt, ktorý v sebe obsahuje vyššiu mieru zážitkovosti *vyrazil zachraňovat lidi*.

269

Podľa slov riaditeľky kancelárie Najvyššieho súdu Evy Rupcovej **v prípade, že sa preukáže, že doktor Patro zavádzal súd**, predseda senátu mu **môže udeliť** poriadkovú **pokutu až do výšky niekoľko desiatok tisíc korún**. Na najbližšie pojednávanie ho **môže dať predviesť** aj políciou.

Podle Evy Rupcové ze slovenského Nejvyššho soudu **to zavání tučnou pokutou** a **možná policejním předvedením**

Posledné vety správ v sebe koncentrujú štylistickú tendenciu celého textu. Štylizácia **NČ** sa vyznačuje vyššou mierou faktickej detailnosti (v *prípade, že sa preukáže, že doktor Patro zavádzal súd*), v **B** vyjadrené len zámenom *to* a pojmovosti (**NČ** *predseda senátu mu môže udeliť poriadkovú pokutu až do výšky niekoľko desiatok tisíc korún*) oproti markantnej hovorovosti v **B** (*zavání tučnou pokutou*) pri zachovaní relevantných faktov v oboch textoch.

5. Záver

V úvode príspevku, ktorý, samozrejme, predstavuje len čiastkovú sondu do problematiky

štýlu bulvárnej tlače, sme stanovili hypotézu o podobných štylizovaných tendenciách v slovenskom denníku *Nový čas* a českom denníku *Blesk*. Domnievame sa, že analýzou štylistiky troch vybraných javov, a to titulkových blokov, uvádzacích predikátov v sprievodnej reči k citátovým častiam textu a porovnávaním textov spracúvajúcim rovnakú tému, sa nám podarilo poukázať na tabloidový štýl oboch periodík a zároveň na jemnú tendenciu k markantnejšiemu a hovorovejšiemu, teda bulvárnejšiemu štýlu českého denníka *Blesk* v porovnaní so slovenským denníkom *Nový čas*.

summary

Σ Stylistics of Slovak and Czech tabloids (on the example of the tabloid daily newspapers *Nový čas* and *Blesk*)

270

The main aim of the article is to compare stylistics of the long-time best sold Slovak and Czech tabloid newspapers *Nový čas* and *Blesk*. The media communicative components concerning both papers are very similar: they have been published from 1992 by the same publisher (Swiss company *Ringier*), focused on the same kind of readers, having the same structure with similar sections based on special kind of tabloid news. The hypothesis based on empirical knowledge is that the style of both tabloids is very similar, however, the style of the Czech tabloid *Blesk* is more tabloid-like with higher rate of negative connotation and negative expressiveness and the slight general tendency toward lower style. The hypothesis has been proved by the analysis of headline stylistics (headlines and words with negative connotation, lexical expressiveness, foreign words in headlines, punctuation); predicates accompanying quoted parts of the news, and by stylistic comparison of the articles dealing with the same topic. The analysis has proved the common stylistic qualities of both tabloids with stronger stylistic tendencies towards tabloid stylistics in the Czech daily newspaper *Blesk*.

Literatúra:

- Akademický slovník cizích slov 1995: Praha: Academia.
- Čechová et al. 2003: **Čechová, Marie** a kolektiv autorů. Současná česká stylistika. Praha: ISV. 342 p.
- Findra 2004: **Findra, Ján**. Štylistika slovenčiny. Martin: Osveta. 232 p.
- Hlavčáková 2001: **Hlavčáková, Svetlana**. Agentúrna žurnalistika. Bratislava: Univerzita Komenského. 232 p.
- Hudec 2006: **Hudec, Štefan**. Daily Mail priniesol bulvár a prevalcoval serióznu tlač. *Sme*, 105, 5. 5. 2006. P. 15.
- Ivanová-Šalingová 1965: **Ivanová-Šalingová, Mária**. Štylistika. Bratislava: Obzor. 232 p.
- Kořenský et al. 1987: **Kořenský, Jan; Hoffmannová, Jana; Jaklová, Alena; Müllerová, Olga**. Komplexní analýza komunikačního procesu a textu. České Budějovice: Pedagogická fakulta. 150 p.
- Krátky slovník slovenského jazyka 1997: Bratislava: Veda. 945 p.
- McQuail 1999: **McQuail, D.** Úvod do teorie masové komunikace. Praha: Portál. 447 p.
- Mistrík 1977: **Mistrík, Jozef**. Štylistika slovenského jazyka. Bratislava: SPN. 456 p.
- Nemcová 1990: **Nemcová, Emília**. Sémantická analýza verb dicendi. Bratislava: Veda. 135 p.
- Pácl 2005: **Pácl, Pavel**. O bulvarizaci českých médií. Metody a prostředky přesvědčování v masových médiích. – Ostrava: Ostravská univerzita v Ostavě Filozofická fakulta. P. 150–159.
- Slančová 2003: **Slančová, Daniela**. Východiská interaktívnej štylistiky (Od eklektizmu k integrácii). *Styl*, 2. – Beograd – Banja Luka. P. 113–127.
- Slančová 2005: **Slančová, Daniela**. Uvádžacie výrazy v centrálnej a regionálnej tlači. Seminár Produkcia regionálnych a lokálnych médií. Prešov: Prešovská univerzita 29. novembra 2005. (referát).

- Slančová 2007: **Slančová, Daniela**. Druhy štýlu. Slovo o slove, 13. – Prešov: Pedagogická fakulta Prešovskej univerzity, Katedra komunikačnej a literárnej výchovy. In press.
- Slovník cudzích slov 1997: Bratislava: SPN. 991 p.
- Sokolová 1995: **Sokolová, Miloslava**. Kapitoly zo slovenskej morfológie. Prešov: Slovacontact. 178 p.
- Stručný slovník masmediálnej a marketingovej komunikácie 2006: Trnava: Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave, Fakulta masmediálnej komunikácie. 137 p. *www.Medialne.sk*, *www.ringier.sk*